

УДК 32. 342.5

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.37.21>

КРИЗА РОЗПОДІЛУ ТА ПОЛІТИЧНА ВЛАДА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Тетяна Ляшенко

*Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса
Національної академії наук України,
відділ теоретичних та прикладних проблем політології
вул. Генерала Алмазова, 8, 01011, м. Київ, Україна*

Криза розподілу – одна з найдавніших і найскладніших проблем, що стоять перед людським суспільством. Автор аналізує кризу розподілу з теоретичної точки зору та пропонує правові та політичні засоби її вирішення. Досліджуються наслідки глобальної економічної та фінансової кризи для розподілу доходів в Україні. Обговорюються передумови кризи розподілу, розглядаються впливи кризи розподілу та робиться спроба аналізу впливів кризи на внутрішню політику.

У цьому контексті розглядається інститут політичної влади, її значення для розвитку держави і суспільства. Досліджується політичний режим як важлива ланка в структурі політичної системи. Наголошується, що політична влада формує основний напрям економічного розвитку країни, а правові взаємовідносини між корпораціями і державними інституціями у стабільних інституційних середовищах є невід’ємним елементом політичної системи.

На основі аналізу поточної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні окреслено варіанти моделі національного розвитку. Зазначається, що нинішня соціально-економічна криза в Україні вимагає від влади ефективних реформ не тільки в соціально-економічній сфері, але насамперед у політиці, що дасть змогу успішно реалізувати ефективну модель соціально-економічного розвитку. Термін «соціально-економічний розвиток» характеризує взаємозалежність між соціальним та економічним складниками національного розвитку. Актуальність вивчення моделей соціально-економічного розвитку випливає з необхідності створення умов для подолання наслідків кризи, спричиненої пандемією, та теоретично обґрунтованою державною політикою, а також необхідності побудови модельної структури, яка може відповідати вимогам концепції соціальної гармонії на практиці.

Ключові слова: криза розподілу, Україна, держава, політична влада, соціально-економічний розвиток, політична система, політичний режим.

Політичний розвиток являє собою суперечливий і досить конфліктний процес. Загострюється боротьба за панування тих чи інших цінностей. Виникають численні протиріччя між новими і традиційними цінностями, очікуваннями і надіями людей на краще життя і реальними наслідками політичних рішень. У результаті політичні інститути не справляються з політичною активністю соціальних груп, виникають суперечності, конфлікти, які можуть призвести до кризи.

Країни, які переходять до політичного розвитку, особливо країни третього світу, зазнають кризи, включаючи кризу розподілу, яка за відсутності повноважень у подоланні цих криз може призвести до глобальних проблем.

Криза розподілу означає нездатність правлячої еліти забезпечити прийнятне для суспільства зростання матеріального добробуту і його розподіл, що дозволяють уникнути надмірної соціальної диференціації і гарантують доступність основних матеріальних благ всім верствам населення.

Суть діяльності держави полягає в обов’язку проводити арбітраж між різними соціальними групами, визначати їхні потреби та приймати рішення згідно з визначеними пріо-

ритетами та ефективним розподілом. Описуючи кризу розподілу, необхідно зазначити, що її розвиток відбувається на трьох рівнях: політичному, економічному, соціальному. Політичний бік кризи розподілу стосується концентрації влади в одних руках або органі та позбавлення інших секторів суспільства права приймати рішення. Хоча закони політичної модернізації вимагають від більшості суспільства внеску в процес формування політики, за кризи розподілу лише невелика група є реальними особами, які приймають рішення та визначають комплексну державну політику.

У результаті кризи роль держави набула нового змісту як у теоретичному, так і в практичному вимірі. На відміну від попередніх десятиліть, коли переважаним підходом до місця держави в соціально-економічному розвитку був неоліберальний, сьогодні роль держави розглядається по-новому, і виникають припущення про можливість посилення її регулятивної та наглядової функції щодо економіки. Також акцентується увага на необхідності підвищення ролі держави у трудових відносинах та соціальній політиці, у регулюванні нерівності доходів та безробіття. Британський соціолог Т. Маршалл [1, с. 11] запропонував описати та оцінити соціальну державу з точки зору поєднання трьох характеристик: демократії, перерозподілу багатства та типу капіталізму. Він, зокрема, підкреслив зв'язок демократії зі соціальною державою. В умовах демократичної держави суспільство може повідомляти про соціальні потреби, обсяг яких узгоджується в політичному процесі. В економічному плані зусилля уряду зосереджені на поліпшенні рівня життя різних соціальних верств. Щоб задовольнити їхні вимоги, а також зберегти та посилити розвиток промисловості, уряд повинен ідею розподілу влади та матеріальних ресурсів брати за основу своєї програми.

Системи розподілу доходу формуються через національну координацію відносин розподілу доходів. Просуваючи реформу розподілу доходів, необхідно відкоригувати структуру розподілу доходів, створюючи таким чином відкрите та справедливе інституційне середовище, збільшити доходи працюючої частини населення, зменшуючи розрив у доходах та стандартизуючи порядок розподілу.

Держава повинна мати можливість забезпечити суспільні блага, такі як правопорядок, інфраструктура, забезпечення виконання контрактів, контроль над територією. «Слабка держава» – це та, яка не забезпечує необхідних обсягів цих суспільних благ, внаслідок чого особиста безпека стає нестабільною, верховенство права є частковим і неповним, а повага до цивільних прав та прав власності обмежена [2]. Своєю чергою фізична та інституційна інфраструктура стає слабкою, а економічного процвітання не відбувається.

Питання розподілу, які викликають велике занепокоєння у всіх країнах, зазвичай включають нерівність, дисбаланс, несправедливу соціальну політику, конфлікти тощо. Усі ці проблеми мають глибокий і безпосередній вплив на суспільство з погляду політики, економіки та права. Ефективність розподілу та рівність мають вирішальне значення для політичної стабільності країни, економічного зростання, соціального розвитку та верховенства права. Отже, питання розподілу повинні вирішуватися ефективно задля сукупного національного розвитку, достойного життя людей, досягнення довготривалого та стабільного управління.

Оскільки механізм розподілу матеріальних цінностей між різними прошарками населення безпосередньо пов'язаний зі стосунками між владою та народом, проведенням реформ першою та сприйняттям цих реформ останнім, кризу розподілу можна розглядати не лише з економічного, але й з політичного та соціального аспектів. Основним питанням подолання кризи розподілу є прийняття компромісних рішень між розподілом як великих, так і малих цінностей, оскільки будь-який перекис в цьому разі може негативно вплинути

на партнерські відносини та посилити інші кризи, наприклад, кризу легітимності та кризу проникнення.

Згідно з практикою в різних країнах вирішення кризи розподілу починається через впровадження широких правових норм. Хоча існують відмінності між правовими системами в різних країнах, всі вони базуються на загальноприйнятих демократичних цінностях, які дозволяють узгоджувати проблеми розподілу як на національному, так і на міжнародному рівні.

Ефективність системи розподілу та рівності мають вирішальне значення для політичної стабільності країни, економічного зростання, соціального розвитку та верховенства права. Отже, питання розподілу мають вирішальне значення для національного розвитку та досягнення стабільного управління. Впровадження ефективних правових норм можуть сприяти пом'якшенню кризи розподілу, сприяючи ефективному економічному розвитку. Криза розподілу є найвищим проявом проблем розподілу, які посилюються неспроможністю або небажанням їх вирішення.

Аналіз політичної системи, форми державного правління є незамінним під час вивчення як розподілу, так і кризи розподілу. Власне кажучи, соціальна та економічна політика, яка ініціює законодавство, безпосередньо впливає на розподіл коштів і може стати вирішенням проблем. Аналіз взаємодії між політикою та законодавством має вирішальне значення для розуміння сутності розподілу в будь-якій країні та виникнення кризи розподілу. Наприклад, частота основних змін конституції є показником частоти змін основних правил гри в суспільстві, а отже, і вирішальним показником нестабільності в суспільстві. Так, найбільш нестабільні країни Латинської Америки мали найбільшу кількість нових конституцій у період з 1900 по 2000 років: Венесуела вісім разів змінювала конституцію, причому шість з них були затверджені між 1901 і 1953 роками, Еквадор – сім, Болівія – п'ять конституцій, Перу – чотири конституції [3]. Своєю чергою середня кількість конституційних реформ у США, Великій Британії, Італії та Німеччині у 20 столітті становила 0,8. Ні США, ні Велика Британія не мали нових конституцій, затверджених у минулому столітті, Німеччина затвердила одну нову конституцію у 1919 році, а другу – в 1949 році, відповідно після Першої та Другої світових війн.

Іншим показником політичної нестабільності є частота президентських криз або зміни прем'єр-міністрів. Цікавим прикладом країни з високим рівнем змін прем'єр-міністрів є Італія, в якій за останні 52 роки 20 було 58 прем'єр-міністрів. Італійський випадок наводить на сумнівний висновок, що надзвичайно висока зміна прем'єр-міністрів може мати місце без конституційної та економічної кризи в парламентському режимі. Подібна ситуація спостерігається і в Україні: за період з 1992 по 2020 роки в Україні змінилося 22 прем'єр-міністри, кожен працював у середньому 1 рік 4 місяці. Відсутність чіткої стратегії розвитку, безумовно, впливає на формування ідеології розподілу матеріальних ресурсів, що провокує стан перманентної кризи в суспільстві.

Криза розподілу має конкретні риси в різних країнах через соціальні, політичні, історичні та культурні особливості. *Особливістю кризи розподілу в Україні є те, що її початок був покладений економічною кризою СРСР 80-х років ХХ ст.*

Глибока економічна та політична кризи вимагали проведення системних реформ, проте їхня половинчастість та недосконалість викликали лише роздратування та розчарування у населення.

Криза розподілу – характеризує стан державного управління. У найширшому сенсі всі проблеми управління можна розглядати як проблеми розподілу, які можуть досягати кризових розмірів, а можуть і не досягати їх. З огляду на це управління фактично стає наба-

гато важливішим, ніж будь-коли. Особливо в державах з сильним олігархічним складником: «... набір і характер механізмів, які практично використовуються в державному управлінні, зумовлюється політичним режимом держави, в якому втілюються засоби та методи здійснення політичної влади, визначаються необхідні та можливі управлінські дії» [4, с. 8].

Основні проблеми системи розподілу беруть свій початок у природі політичної системи. В Україні важливим виміром політичної системи є особливості парламентсько-президентського режиму, згідно з яким у Президента України сильніші конституційні повноваження, ніж у будь-якого іншого президента у країнах з такою самою формою правління. Хоча офіційно Президент України не належить до виконавчої гілки влади, він відповідає за паралельну виконавчу систему, а право вето дозволяє президенту брати активну участь у законодавчому процесі. Тобто форма правління України є напівпрезидентською республікою з високим індексом президентської влади. Подібний режим з його тенденцією до ручного керування може призвести до деформації демократії та порушення конституційного правління. Як зазначає Д. Чемшит, «Найбільш потужним кризогенним чинником в політичній системі є система розподілу влади» [5, с. 15].

Індикатори державного управління України у 2020 році:

	індекс якості законодавства [6]	індекс сприйняття корупції [7]	індекс демократії [8]	індекс верховенства закону [9]	Рівень економічної свободи [10]
Україна	2,5	33	5,81	0,51	131

Україна залишається в розділі «перехідних чи гібридних режимів». Відносно високий індекс демократії пояснюється належно проведеними виборами у 2019 році і мирним переходом влади. У рейтингу «Економічна свобода у світі – 2020» Україна піднялася на сім позицій зі 138-го на 131 місце, але все ще залишається в найбільш економічно невільній групі та є там єдиною європейською країною.

Часті структурні коливання в економіці України в очах світового співтовариства формують негативний імідж української влади, впливаючи на довіру та відносини з країнами-партнерами, та призводять до посилення соціальної напруженості в самій країні. Причиною невдалих економічних реформ є відсутність досвіду керівників органів управління, компетенції державного управління та державного будівництва. Саме тому зберігається неповнота політичних реформ і, як наслідок, невизначеність інвесторів у майбутньому власних інвестицій. Оскільки політичні та економічні реформи є одночасними в посткомуністичних країнах, бізнес-структури часто функціонують не як автономні центри влади, а як агенти політичного впливу, пов'язані з політиками та залежні від їх захисту. Це призводить до встановлення довгострокових відносин між бізнесом та політиками (зазвичай тими, хто був при владі на момент початку реформ).

Напрямок соціально-економічної політики, яка зараз здійснюється в Україні, не сприяє суспільній консолідації та солідарності. Критерієм розподілу добробуту є ідеологічні уподобання та лояльність до влади. Здійснення соціально-економічної політики, особливо під час глобальної кризи, вимагає пояснення походження та розподілу соціальних і матеріальних благ. Відсутність виправданого та соціально й політично узгодженого плану виходу з кризи сприяє створенню та закріпленню небезпечної тенденції недовіри до влади, підвищенню рівня напруги. Натомість солідарність має особливе значення для соціальної політики як у плані створення багатства, так і в плані його розподілу, який має бути відкритим, зрозумілим та збалансованим у солідарному суспільстві.

Автори монографії «Політичні конфлікти та кризи: мобілізаційні чинники громадянської активності» вказують, що причиною кризових явищ в Україні «є відсутність демократичної традиції в управлінні державою, несформованість політичного класу та громадянського суспільства і системи комунікацій між ними» [11, с. 28]. Загалом погоджуючись з авторами, хотілося б додати, що послабленню кризових явищ не сприяє також наявність стійкої олігархічної системи в Україні, схильність громадян до патерналізму та наявна сьогодні підтримка популістських гасел політиків. Їхні запевнення, пов'язані із перерозподілом матеріальних ресурсів в умовах кризи, збільшенням витраток соціального призначення, або лише обіцянки зробити це, виступають суттєвим чинником електорального вибору українців. Здається, що з точки зору демократії, політики через бажання отримати голоси серед незаможного електорату змушені шукати підтримку у них через справедливую політику розподілу. Насправді це твердження не відповідає дійсності, адже, з одного боку, політикам легше використовувати популістську риторику, аніж вдаватись до реальних кроків на шляху соціально-економічного реформування. А з іншого – виявляється, що виборцям більше хочеться чути заспокійливі, хоча й маловірогідні, обіцянки, а не тверезу оцінку складної ситуації і пропозиції щодо конкретних, але поступових заходів.

Залишки радянської ментальності, на жаль, до сьогодні зберігаються у свідомості громадян, що проявляється насамперед у політичному та соціальному патерналізмі. Проявом патерналізму є позитивне ставлення до розподільчої функції держави, коли близько третини населення демонструє прихильність до ідеї матеріального зрівняння та збільшення соціальної допомоги, а також невимогливе ставлення до забезпечення соціальних стандартів.

У 2021 році 47% опитаних вважають, що люди самі повинні нести більшу відповідальність за те, щоб себе забезпечити, але 51% сказали, що держава повинна нести більшу відповідальність за те, щоб усі громадяни були забезпечені матеріально та житлом. 23,5% респондентів вважають, що допомога держави у підвищенні рівня життя громадян полягає у субсидіях, пільгах, соціальних виплатах малозабезпеченим громадянам [12].

Найсуттєвішою причиною сучасної кризи розподілу в Україні є існування бюрократично-кланових відносин, сутністю яких захист не державних, а власних фінансових інтересів. Неформальні інституції, що спотворюють політичну систему України – це механізм політичних призначень, що утворюють ланцюг бюрократів і керівників державних підприємств, які працюють у міцній зв'язці задля перерозподілу державних коштів та політичного впливу. Олігархи фактично мають низку відкритих і очевидних механізмів у державі, які вони застосовують для задоволення своїх інтересів. Багатство України зосереджено в декількох руках.

Сьогодні 10% найбагатших людей в Україні володіють часткою багатства, що дорівнює 47%, що більше ніж удвічі перевищує квоту найбідніших 50% [13].

Серед багатьох схем накопичення великого капіталу в Україні, зокрема, є дешевизна робочої сили та недостатньо активна позиція робітничого класу та профспілок. Врегулювати ситуацію неможливо без докорінного реформування соціально-трудових відносин, що означало б впровадження моделей з використанням досвіду західних країн, які у своїй більшості передбачають можливість участі найманих працівників у володінні капіталом підприємств. Наскільки це реалістично для сучасної України – питання, на жаль, риторичне. Однак немає сумнівів, що гарантований розвиток Української держави навряд чи можливий без формування нового соціального договору на принципах демократичної соціальної держави замість олігархічного «соціального договору». Відсутність суспільного запиту на подібну політику консенсусу «нового соціального договору» спричиняє

«посилення контролю великого бізнесу над ключовими ресурсами суспільства і держави». Цей базисний фактор своєю чергою призводить до виникнення політичних криз. «Функціональна і стабільна демократія ніколи не зростає на соціальному розколі – вона потребує більш-менш рівного і справедливого розподілу ресурсів. Саме тому в олігархічній пропаганді та риторичі олігархічних політиканів наголос робиться або на «сліпій» вірі в демократію («демократія як різновид релігії»), або на її нормативно-інституційно-процедурних аспектах («демократія – це процедура і не більше»), тоді як ресурсорозподільча проблематика свідомо ігнорується. Отож – «віруйте в демократію і регулярно ходіть на вибори, а розподіл ресурсів залишіть тим, хто самовизначився як «еліта» [16, с. 63].

Показники бідності та нерівності в Україні [14]

Роки	Коефіцієнт Джині	Частка в сукупному доході 10% найбагатших (%)	Частка в сукупному доході 10% найбідніших (%)	Коефіцієнт чисельності бідності-5,5 доларів на день, виходячи з паритету купівельної спроможності %	Коефіцієнт чисельності бідності-3,2 дол. США на день, виходячи з паритету купівельної спроможності %
2020	26,68				
2019	26,6	22,30	4,10	2,5	0,2
2018	26,30	22,00	4,20	3,4	0,4
2017	25,50	21,70	4,10	4,6	0,3
2016		21,20	4,30	5,6	0,4
2015		21,60	4,20	6,3	0,5
2014		20,60	4,50	2,5	0,1

Сфера розподілу ресурсів в українському суспільстві характеризується недостатньою ефективністю, що вказує на існування певних економічних проблем в країні. Водночас в українському суспільстві продовжує існувати соціальна поляризація, що виражається в формуванні значної нерівності населення за доходами. Середній клас в Україні є вузьким, його доля становить близько 12–15% бнаселення» [17, с. 10–11]. Для розвитку потужного середнього класу в Україні необхідно передусім вирівняти розподіл доходів, а не лише розділити їх між усіма членами суспільства. Через диференціацію доходів та рівня життя населення виникає соціально-економічна проблема – бідність. При цьому під бідністю слід розуміти такий економічний стан людей, за якого вони не мають мінімуму матеріальних ресурсів для задоволення своїх фізіологічних і соціальних потреб.

Криза розподілу в Україні має особливий характер: проблеми розподілу матеріальних благ та ресурсів, характерних для періоду модернізації, ускладнюються додатковими факторами: наявністю тимчасово окупованих територій, необхідністю підтримувати в бойовій готовності армію, недоліками парламентсько-президентської форми правління, тіньовою економікою та масштабною ідеологічною війною.

Дослідивши теорію та практичні прояви кризи розподілу, можна зробити такі висновки: проблеми розподілу можуть призвести до кризи розподілу; усі типи криз тією або іншою мірою сприяють виникненню кризи розподілу; запобігти кризі розподілу можна не лише економічними засобами, включаючи врегулювання економічного законодавства, але й створенням дієвих демократичних інститутів та пануванням верховенства права.

Якщо існують серйозні нерівності, несправедливість або дисбаланс у розподілі державних фінансів, особистих доходів, багатства та ресурсів, на макрорівні можуть початися

економічні коливання, що призведе до певного типу кризи розподілу, наприклад, податкової кризи, фінансової кризи та боргової кризи.

Жоден тип проблем розподілу не може бути вирішений без державної координації, яка значною мірою залежить від політики та закону, зокрема економічної політики та економічного права. Насправді, економічна політика та економічне законодавство є необхідними для коригування структури розподілу, яка повинна бути ефективною.

Отже, законотворчість в галузі соціального розвитку повинна приділяти достатню увагу питанню розподілу, сприяти економічному та соціальному розвитку, а також верховенству права шляхом подальших досліджень у галузі економічного права та інших галузей. Для вирішення системної кризи найперше необхідно запобігти кризі розподілу. Потрібна нова соціально-економічна та політична парадигма, орієнтована на повну зайнятість, зростання заробітної плати зі збільшенням продуктивності та скороченням робочого часу. Наприклад, надмірне оподаткування всіх соціальних груп перешкоджає інвестиціям та знижує продуктивність. У рамках програм зайнятості важливо уникати «соціалізації витрат», тобто, з одного боку, запобігати тому, щоб працюючі люди та безробітні оплачували витрати підприємців, яких вони зазнають внаслідок безвідповідального та безграмотного керівництва, а з іншого – не допустити надмірних соціальних виплат, які б і надалі підтримували патерналістські настрої. Для того щоб усунути ризики розподілу та кризи розподілу, уряд повинен зробити акцент як на політиці, так і на правових заходах. Політичні норми та закон можуть ефективно регулювати систему розподілу, впливати на фактори розподілу, тим самим оптимізуючи структуру розподілу та вирішуючи дисбаланс розподілу. Політичні та правові заходи відіграють важливу роль у запобіганні ризикам розподілу та вирішенні кризи розподілу.

Список використаної літератури

1. Цит. за: Golinowska S. Modele polityki społecznej w Polsce i Europie na początku XXI wieku. Warszawa, 2018. 174 p.
2. Political Crises, Social Conflict and Economic Development. The Political Economy of the Andean Region. Edited by A. Solimano. Northampton, MA, USA, 2005. 360 p.
3. Політика суспільних реформ: стратегія, механізми, ресурси. Збірник наукових праць / за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 478 с.
4. Чемшит Д.О. Передумови модернізаційних криз у перехідних політичних системах: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.02. Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2012. 20 с.
5. The Worldwide Governance Indicators. 1996–2013. The World Bank. URL: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>
6. The Corruption Perceptions Index. 2020. URL: <http://transparency.org/>
7. The Democracy Index. 2020. The Economist Intelligence Unit. URL: <http://www.eiu.com/>
8. World Justice Project. URL: <http://worldjusticeproject.org/>
9. Economic Freedom. URL: <https://www.fraserinstitute.org/economic-freedom/map?geozone=world&page=map&year=2020>
10. Політичні конфлікти та кризи: мобілізаційні чинники городянської активності. Дніпро : Ун-т ім. А. Нобеля, 2019. 199 с.
11. Оцінка громадянами України ролі держави та бізнесу в економічних процесах. Вимоги громадян до соціальної політики держави (травень 2021р.) URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-ukrainy-rol-derzhavy->

ta-biznesu-v-ekonomichnykh-protseakh-vymogy-gromadian-do-sotsialnoi-polityky-derzhavy-traven-2021r

12. World Wealth Distribution and Income Inequality 2021. URL: <https://www.gfmag.com/global-data/economic-data/wealth-distribution-income-inequality>
13. Ranking of the Gini index by country 2020; World Bank Open Data. Url: <https://data.worldbank.org/>
14. Gini index (World Bank estimate). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>
15. Кононенко С. Суспільство і політика за умов олігархії. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2007. Вип. 36. С. 60–70.
16. Чемшит Д.О. Згада праця. С. 10–11.
17. Маркіна І.А., Калініченко О.В., Лесюк В.С. Економічна нерівність: світовий досвід та особливості в Україні. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2019. № 2 (46). С. 13–18.

CRISIS OF DISTRIBUTION AND POLITICAL POWER IN MODERN UKRAINE

Tetyana Lyashenko

*Kuras Institute of Political and Ethnic Studies
of the National Academy of Sciences of Ukraine, Department of Theoretical
and Applied Problems of Political Science
General Almazov str., 8, 01011, Kyiv, Ukraine*

The crisis of distribution is one of the most complicated issues facing human society. The author analyzes distribution crises from a theoretical perspective and proposes law and policy solutions. This article examines the consequences of the global economic and financial crisis for income distribution in Ukraine. It first discusses the distributional background of the crisis, which is followed by an assessment of the impact, again on distribution and then outlines the policy implications.

In this context considered the institution of political power, its significance for development of state and society is considered. The political regime as an important link in political system structure is on the focus. It is stressed that the political power forms the main direction for national economic development, while the law relationship between corporations and government institutions in stable institutional environments is an integral part of the political system.

Based on the analysis of the current socio-economic and political situation in Ukraine, the variants of the national development model are outlined. It is stated that the current socio-economic crisis in Ukraine requires effective reforms from the authorities in not only socio-economic sphere but, primarily, in politics enabling the successful implementation of an effective model of socio-economic development.

The urgency of studying models of socio-economic development results from the necessity to create conditions for overcoming consequences of the crisis caused by the pandemic and theoretically justified public policy, as well as the necessity to build a model structure which may be qualified for putting the concept of social harmony into practice. The term “socio-economic development” characterizes the interdependence between the social and economic components of national development.

Key words: crisis of distribution, Ukraine, state, political power, socio-economic development, political system, political regime.